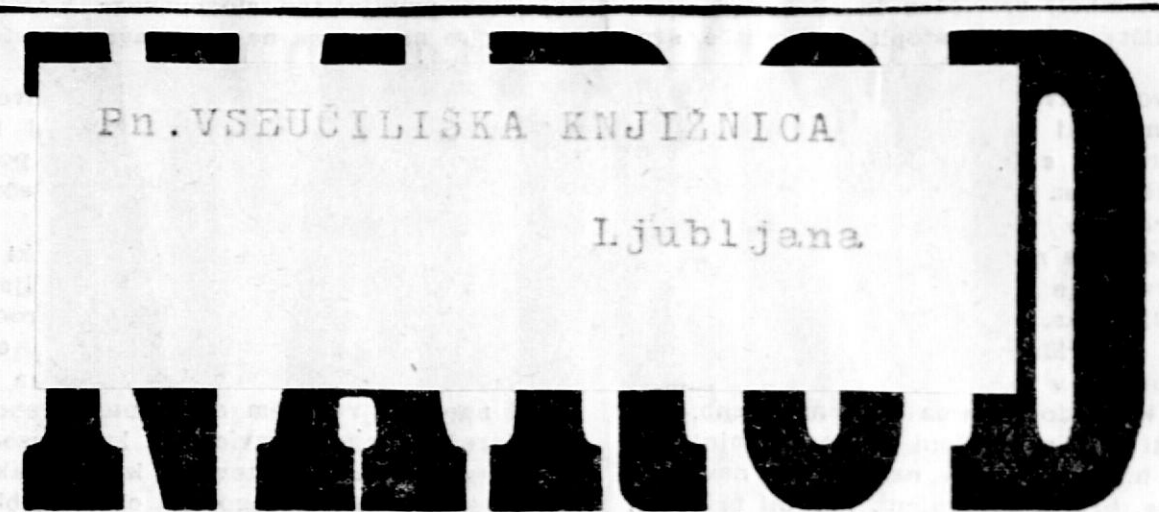

SLOVENSKI

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Knažlova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knažlova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Organizacija domovinske ljubezni

Koroška razstava v Narodnem domu je zopet podčrtala važnost manjšinskega instituta v Ljubljani, ki se je po dolgem oklevanju vendarle oživila. Razstava prinaša obilo sugestivnega gradiva, ki zaleže mnogo več v propagandnem in v naučnem oziru kakor dolga pisana literatura o jugoslovenskem koroškem problemu. Statistični podatki, diagrama, podobe, letaki govore zase. Mladina in širša javnost, katerima je razstava v prvi vrsti namenjena, bo s kratkim obiskom dobila popolnoma jasen vpogled v vse faze tega vprašanja, ki se začneja v sredini prejšnjega stoletja in ki se nadaljuje do današnjih dni. Njega rešitev pa leži v bližnji bodočnosti.

Nacionalnopropagandna važnost tega instituta je ogromna. Treba ga bo le sistematično izpopolniti z gradivom, tičnim se vseh naših manjšinskih in nacionalno ogroženih krajev. O Prekmurju in Stajerskem bo treba v institutu otvoriti poseben oddelek. Enak oddelek tudi za razmere v spodnjih stajerskih mestih, za Kočevje itd. To gradivo bodi zgodovinsko in eksplikativno ter naj v prvi vrsti z zgodovinsko vernostjo predloži metode, s katerimi je nemstvo v bivši Avstriji naskakovalo slovensko ozemlje ter si hotelo zgraditi zloglasni most do Adrije.

Sploh bi bilo v tem smislu potrebno, da se zbere celokupen material o velikem dvoboju, ki so ga izvojevale slovenske nacionalne organizacije proti nemstvu v bivši Avstriji, kakor tudi na jugu proti Italijanstvu.

S tem materialom moramo pozneje na jug, da spoznamo Hrvat in Srbi, v kakšnih razmerah smo morali živeti in ustvarjati svojo nacionalno kulturo in od kod nam sedanjí nacionalistični značaj. Obenem bi pri ti priliki vršili propagando za ožje slovenske nacionalne cilje, za katere danes Hrvat in Srbi še ne kažejo zadostnega razumevanja. Manjšinski institut bo moral s svojimi razstavami v Zagreb in v Beograd, kjer najde vsekakor zelo plodovita tla za svoja nacionalnopropagandna semena. Zakaj nevednost v tem oziru, ki jo najdemo pri Hrvatih in Srbih, in delna brezbržnost ni posledica nevolje, prej neznanja. Koroška razstava bi v Beogradu brez dvoma mnogo močnejše učinkovala kakor v Ljubljani.

Naš manjšinski institut nam je porok in znamenje, da se v tem oziru blizamo predvojnemu, resnemu, sistematičnemu duhu in da se zopet pojavlja tista globoka ljubezen do naše nacionalnosti in do našega naroda, ki so jo dogodki svetovne vojne potisnili v ozadje.

Dobro je, da naša omladina potuje med počitnicami v južne kraje države in da si na ta način razširja domovinski obzorje. Potreba pa je, da pri tem ne zanemarjamo naših krajev, Prekmurja, Stajerske, Kočevja in drugih omejenih postojank, kjer je treba še veliko nacionalnopropagandnega ter prosvetnega dela. Manjšinski institut je bil pred vojno nekaj organizator takega omladinskega propagandnega ter prosvetiteljnega dela in mislimo, da bo sedaj že s svojim enostavnim obstojem ter s svojimi razstavami, ki si jih želimo prav čisto, sam od sebe vzgojiti omladino, da se znova posveti tem zahtevam kakor nalašč prikladnim nalogam.

Tudi akademska omladina si mora utrgati časa, da se posveti manjšinskim vprašanjem in da odda primerne delavce v manjšinski institut. Manjšinski institut nam lahko idealno rešuje vprašanje organizacije dela in organizacije ljubezni med našo srednješolsko in akademsko omladino za visoke cilje našega naroda.

Ni lepšega imena za naš ljubljanski manjšinski institut kakor če ga prisododimo z organizacijo domovinske ljubezni.

SPOMINSKA SLAVA PADLIM BORCEM ZA BEOGRA

Beograd, 12. oktobra. (Izv.) Včeraj popoldne je bila svečana spominska slava padlim borcem za Beograd. Patrijarh Dimitrije je v saborni cerkvi ob 11. dopoldne opravil za padle borce svečano cerkveno opravilo, kateremu so prisostvovali člani vlade, generaliteta, narodni poslanci in diplomati prijateljskih in zavezniških držav. Svečanosti so se udeležili tudi zastopniki raznih prosvetnih in narodnih organizacij. Velika svečanost je bila tudi prirejena padlim borcem v pristanišču. Nad mestom je krožilo 8 aeroplanov, s Kalimegdana so streljali topovi.

Spremembe v sedanjem režimu na vidiku

Velik političen shod v Vinkovcih. — Svetozar Pribičević o političnem položaju. — Povratek ministrskega predsednika Pašića.

Beograd, 12. oktobra. (Izv.) Politični krogi danes napovedujejo, da se prično prihodnje dni razvijati važni in odločilni politični dogodki. Opažati je, da postaja politična arena živahnješa in da se intenzivno obravnavajo razna politična vprašanja. Splošno pozornost vzbujajo poročila današnjih beogradskih listov o velikem shodu SDS, ki se je vršil včeraj v Vinkovcih. Na tem shodu je govoril nad dve uri vodja samostojnih demokratov Svetozar Pribičević o političnem položaju. Vsi listi »Vreme«, »Politika« in »Pravda« soglašajo v tem, da je ta shod v Vinkovcih, domeni radikalov, slajno uspel za Pribičevića. »Vreme« obenem konstatira, da je Svetozar Pribičević govoril zelo objektivno in pomirljivo. Po oceni strokovnjakov se je shoda udeležilo osem do deset tisoč oseb. Shodu so med drugim prisostvovali dr. Svetislav Popović, minister n. r., Jeremija Živanović, član glavnega odbora in delegati iz Beograda. Prebivalstvo je priredilo Pribičeviću priščen sprejem. Nad 300 voz okrašenih z zastavami in zelenjem je tvorilo spremov.

V svojem govoru je Svetozar Pribičević stvarno kritiziral sedanjí politični položaj in delo vlade RR. Polemiziral je zlasti proti

radikalnima poslancema dr. Lazi Markoviću in dr. Voji Janjiću. Govorec o sporazumu je naglašal, da je sporazum RR ustvaril nevzdržljivo politično situacijo. Obtožiti je treba radikale in radičevce, ker varajo narod. Po sporazumu ni opaziti nikjer nikakega stvarnega napredka. V življenju naroda in države se je položaj poslabšal na vsej črti. Radičevci govore, da so sporazum sklenili pod pritiskom razmer in da se tega drže dotle, dokler jim bo to konveniralo. Slično govore tudi radikali. V radikalni stranki je močna struja, ki je nezadovoljna s tem položajem in državi. Po povratku ministrskega predsednika Nikole Pašića je pričakovati važnih sprememb in razčiščenje situacije. Pristaši v radikalnem klubu govore, da nastane povsem drugačna situacija, ko pride Nikola Pašić v Beograd.

O povratku ministrskega predsednika ni ničesar pozitivnega znanega. Danes zjutraj je bila razširjena vest, da se ministrski predsednik Nikola Pašić že nahaja na potu in da prispe danes dopoldne v Beograd. Vaš dopisnik se je informiral na merodajnem mestu ter je dobil pojasnilo, da ministrski predsednik Pašić še ni prispel naše meje in da še ni prispel v Ljubljano.

Radikali nezadovoljni z Radičem

Velike ovire za Radičev vstop v vlado. — Nikola Pašić ne soglašja z Radičem. — Sestanek narodne skupščine.

Beograd, 12. okt. (Izv.) Danes dopoldne nista prispela v Beograd niti Nikola Pašić niti Nj. Vel. kralj Aleksander, kakor so to javljali jutranji listi. Pri veliki svečanosti 75-letnice vojne akademije je kralja zastopal admiral Prica, navzoč je bil pri tej slovesnosti tudi minister Pavle Radič.

Vaš dopisnik je imel danes dopoldne priliko govoriti z uglednim članom kraljevske vlade o politični situaciji. Na vprašanje glode vstopa Stepana Radiča v vlado je dotični minister izjavil: Netočna je vest, da je g. Pašić privolil v to, da vstopi g. Radič v vlado. Radič se s tem samo hvali. Kolikor sem informiran, je g. Pašić mirno poslušal svoječasno Radičeva utemeljevanja o potrebi, da on vstopi v vlado. G. Pašić je pri Radičevem poročanju le kimal z glavo, toda ni ničesar odgovoril. Kako je

mogel Stepan Radič iz tega sklepati, da je s tem njemu vstop v vlado zagotovljen, to mi ni znano. V ostalem je še polno drugih neprilik, radi katerih Stepan Radič ne more stopiti v vlado. Prvič bi bil ustvarjen velik in nevaren precedens, ako bi bil pozvan v parlamentarno delovno vlado človek, izven parlamenta, in drugič, kar je glavno, da Vam rečem, bojimo se Radičeve indiskretnosti. Stepan Radič povsod vse pove. Na drugi strani sem informiran, da tudi na najvišjem mestu obsojajo indiskretnost g. Radiča.

Današnja splošna situacija je označena z napetim pričakovanjem ministrskega predsednika.

Danes popoldne se sestane plenum fin. odbora. V petek 16 t. m. se sestane najbrže narodna skupščina.

Poskušen atentat na predsednika Orjune

Področica, 11. oktobra. Z večernim brzovlakom se je odpeljal z naše postaje predsednik obl. odbora »Orjune« v Ljubljani inž. Marko Kranjec, ki je s svojim tajnikom A. Verličem prisostvoval nemškimi manifestacijam v Celovcu. Ob sta bila aretirana popolnoma brez poviča že v Celovcu na predvečer 10. oktobra. Na povelje policijskega nadsvetnika dr. Weissa sta bila oba izpuščena z izjavo, da odklanja policija v Celovcu vsako odgovornost za njih osebno varnost. Ko sta se vračala z večernim vlakom, so ob pasiranju mostu pred Karavanskim predorom nenaroma z brega pri predoru počili trije strelji v smeri proti oknu kupeja, v katerem sta sedela inž. Kranjec in Verlič. Ena izmed krogel je prebila tudi šipo na kupeju. Poškodovan ni bil k sreči nihče.

Simpatija Amerike do Jugoslavije

Beograd, 12. oktobra. (Izv.) Iz Newyorka javljajo, da je tjakaj prispela iz Washingtona naša delegacija, ki se udeležuje interparlamentarne konferenice. »American Youngoslavie Society« je priredila na čast jugoslovenske delegacije banket, na katerega so bili povabljeni najuglednejši zastopniki ameriškega tiska, financ in politike. Banketu je predsedoval gospod Polk, bivši podtajnik zunanjih zadev in pomočnik Wilsonov na pariški konferenci. V svojem govoru je g. Polk laskavo omenjal južnaške čine jugoslovenske vojske in trpljenje naroda za svobodo. Simpatije Amerike so na strani Jugoslavije, kateri želi Amerika napredke in sijajno bodočnost. Načelnik naše delegacije dr. Velizar Janković je na banketu podal kratek obris o stanju naših financ, kakor tudi o gospodarskem položaju naše države. Dr. Vojla Manrincović je očrtal navzočim glavne smerice naše zunanje politike, ki povsod iskreno želi mir in dobre odnose s sosednjimi država-

mi. Ob govoru sta napravila najboljši vtis na ameriške finančnike in politike. V imenu naše kolonije so priredili prof. dr. Puppina, dr. Karijevič in Pantič delegaciji drugi dan še častno večerjo. Delegacija je odpotovala z ostalimi člani interparlamentarne konferenice v Kanado, kjer konferenca v Ottawskem parlamentu konča svoje delo.

REZULTATI VAŽNIH NOGOMETNIH TEKEM

Beograd, 12. okt. Včeraj je bila med Beogradom in Bukarešto nogometna tekma za pokal Nj. Vel. kraljice Marije. To je bila že tretja nogometna tekma. Beogradska reprezentanca je sijajno porazila Bukarešto. Rezultat 8:0 (5:0). Tako preide definitivno pokal kraljice v last Beograda.

Zagreb, 12. okt. Prvenstvena tekma Hašk - Concordija 3:2 (0:1). V Osijeku Gradjanski - Slavija 5:3.

Budimpešta, 12. okt. V dveh nogometnih tekmah je češkoslovaška reprezentanca sijajno premagala Madžarsko. Rezultat Češkoslovaška - Madžarska 2:0 in Praga - Budimpešta 1:0.

Dunaj, 12. okt. Amateuri - Simmering 3:1, Vienna - Admira 4:1, Slovan - Rapid 5:4, Sportklub : Hakoah 3:2.

OTVORITV UMETNIŠKO-ZGODOVINSKE RAZSTAVE V ZAGREBU

Zagreb, 12. oktobra. (Izv.) Na svečan način je bila včeraj ob 10. otvorjena umetniško-zgodovinska razstava v Zagrebu. Razstavo je otvoril hrvaški zgodovinar Vekoslav Klaić. Za njim je govoril načelnik mestne občine Heinzel. Razstavo je včeraj posetilo 1000 oseb.

75 LETNICA VOJNE AKADEMIJE

Beograd, 12. oktobra. (Izv.) Na svečan način danes praznuje vojna akademija 75letnico svojega obstanka. Kakor zatrjujejo, se svečanosti udeležijo tudi Nj. Vel. kralj Aleksander. Njega prihod iz Topole v Beograd je napovedan za 11. uro dopoldne. Na svečanost so povabljeni vsi člani vlade, generaliteta, oficirski zbor, diplomatični zbor, narodna skupščina in zastopniki raznih kulturnih društev.

POUK SLOVENŠČINE NA UČITELJIŠČIH

Beograd, 12. oktobra. (Izv.) Prosvetno ministrstvo je spremenilo svoj odlok glede pouka slovenščine na učiteljiščih v Sloveniji. Po novi naredbi se poučuje v I. in II. razredu slovenščina 4 ure, v tretjem in četrtem razredu pa po 3 ure na teden. Prosvetno ministrstvo je dalje odredilo, da se v teku leta 1925-1926 uvede v IV. razredu učiteljišč v Sloveniji uvedejo predavanja o državljanjskih pravicah in dolžnostih po 1 uro na teden.

DELOVANJE SARAJEV-SKEGA ŠKOFA ŠARIČA

Beograd, 12. oktobra. (Izv.) V beogradskem in tudi v ostalem tisku se pojavlja ostra kritika o delovanju sarajevskega nadškofa Šariča. Današnja »Politika« objavlja poseben članek o nadškofu Šariču ter pravi, da je nadškof že večkrat sistematično deloval proti interesom naše države. Šarič je dal odstraniti sliko Nj. Vel. kralja Aleksandra iz zavoda Sv. Hieronima v Rimu. To njegovo postopanje je vzbudilo veliko nezadovoljstvo v naših diplomatičnih

METALLUM baterije za svetilke

Krogih in je zato njegovo stališče zelo omajano. Po informacijah »Politike« je naša vlada zahtevala pri Vatikanu odstranitve nadškofa Šariča z njegovega položaja. Če Vatikan ne ugodí tej zahtevi, bo vlada primorana škofa izgnati, kakor so to storili Čehoslovaki s papežkim nuncijem in kar pripravljajo tudi Poljaki in Romani.

Slovenska Koroška se mora združiti z Jugoslavijo

Ljubljana manifestira za priključitev Koroške Jugoslaviji. — Koroška akademija. — Velikačen spreved po ulicah. — Ob narodni meji. — Klavne manifestacije za priključitev Avstrije Nemčiji v Celovcu.

Ljubljana, 12. oktobra.

V soboto je poteklo pet let, odkar se je vršil nesrečni koroški plebiscit, s katerim smo izgubili Koroško. Z ozirom na to so se vršile po vseh večjih krajih Slovenije velike manifestacije za slovenski Korotan.

Včerajšnja, poznojesenska krasna nedelja je bila tudi v Ljubljani posvečena koroški Sloveniji. Po ljubljanski ulicah so se prodajali znaki z napisom: »10. X. 1920.«. Vsak je rad in poštrenovalno dal svoj obolus, tako inteligenca, kakor preprosti delavci. Okoli 11. dopoldne se je pričel polni obsežni prostor pred univerzo na Kongresnem trgu. Bilo je pri zborovanju navzočih nad 10.000 oseb. S tribine, postavljene od Sokola I. so trije govorniki v jedrnatih in krepkih besedah očrtali važen in odločilen trenutek za končno rešitev koroškega vprašanja. Ob petletnici je manifestirala Slovenija za Korotan, a ž njo je bila solidarna vsa Jugoslavija od Triglava do Vardarja. Manifestacija je bila veličastna in je v vsakem oziru dobro uspela. Impozanten je bil spreved, kakršnega izza dni prera se ni videla Ljubljana.

Prof. dr. Janko Pretnar je kot predsednik »Jugoslovenske Matice« otvoril zborovanje s kratkim govorom, naglašajoč, da je povodom petletnice koroškega plebiscita »Jugoslovenska Matica« z ostalimi kulturnimi organizacijami sklenila na manifestativni način dvigniti svoj glas za one brate, ki so cepljeni od narodne celote. Danes nam zveni preko Karavank opomin, da naj vse svoje sile in moči žrtvujemo za naše brate, ki vodijo borbo za narodni obstanek. Dvignimo svoj glas za pravice slovenskega Korotana! Onkraj Karavank naj naši bratje ališajo, da izgubljeni Korotan ni le rana Slovenije, marveč celokupne Jugoslavije. Koroško vprašanje je vprašanje celokupnega jugoslovenskega naroda! (»Res je! Tako je!«) Koroški bratje! Mi Vam kličemo: Ne pozabimo Vas! Kar smo vam obljubili, to hočemo tudi izpolniti in doseči. Dragi bratje! Koroška je sicer časno izgubljena, a ni izgubljena za večno. Naš narod na Koroškem še živi. Z neumornim delom hočemo tudi tem našim bratom izvoziti svobodo, da osvobodimo lepi slovenski Korotan. (Vihrano odobravanje.)

Predsednik gerentskega sveta dr. Dimko Puc je pozdravil veličastni zbor v imenu mestne občine ljubljanske.

Govor dr. Puca

Prinašam Vam pozdrav ljubljanskega mesta. Ta pozdrav velja našim bratom onstran Karavank, velja bregovom Drave, velja zibelki dolini, velja Gospej Sveti. Ljubljana je bila vedno naravno središče vseh Slovencev in čerav so po mirovnih pogodbah velik del nas porazdelili po tujih državah, bo vendar to središče ostala dejanska ko: prišel pa bo čas, ko bo to središče postala tudi pravno!

Težak je današnji dan za nas. Grenak nam je spomin, ker se zavedamo, da tudi mi sami nismo brez krivde. Le vsled tega občutimo svojo krivdo lažje, ker je bilo vse proti nam in ker množni narodi Evrope niso stali na naši strani, marveč so pripomogli, da je propadla pravica, ki je bila jasnejša kakor beli dan!

Danes, ko smo po tem dogodku že sami živel pet let v svobodi, gledamo na to prištanost s drugim očedom. Vemo, da ži-

vega naroda ni mogoče ubiti z nasiljem, večje bo njegov odpor, silnejša njegova duša, močnejša njegova zavest v trpljenju in tem vnetejše bo čakal odrešenja. Uverjeni smo, da bodo naslaja na naših bratih na zapadu in severu naših mej imela le to posledico, da bo zgodovina o njih poročala z gnušom kot o barbarskih činih takozva. (Dolge na drugi strani.)

Borzna poročila

Ljubljanska borza, ZITNI TRG

Pšenica domača, fco Ljubljana: denar 260; koroza stara, fco slavonska postaja: blago 185; koroza medjimurska, nova, m. solincu sušena, fco Čakovce: blago 205; koroza, okrogla, drobna, zaduhla, par. Ljubljana, 1 vagon: denar 195, blago 195, zaključek 195; koroza v storžih, par. slavonska postaja: blago 75; koroza nova, okt. (nov.), dec 100 % kasa pri sklepu, par. slavonska postaja: blago 122.50; fižol mandaloni, neto fco Ljubljana: denar 285, fižol prepelčan, neto fco Ljubljana: denar 325; fižol ribičan, neto fco Ljubljana: denar 300, fižol beli, b/n, fco Postojna trs.: blago 300.

LESNI TRG

Frize od 4-10 cm od 25-60 cm fre. meja, blago 1260, breza od 10-30 cm fre. frc. m., blago 400, late monte po noti frc. m., blago 540, tram monte po noti frc. m., količina 1 vag., denar 320, blago 322, zaključek 320, bukova drva 1 m suha frc. m. p., količina 2 vag., denar 17.50, blago 17.50, zaključek 17.50.

VREDNOTE

7% invest. pos. iz l. 1921, denar 81, 3 1/2% drž. renta za vojno škodo, denar 300, Celjska, denar 201, blago 205, Lj. kr. bka, denar 220, blago 240, Merk., denar 100, blago 104, Kred. zavod, denar 175, blago 185, Stroj. tov., denar 125, blago 127, zaključek 125, Trboveljska, denar 338, Združene pap., denar 120, Stavbena d. d., denar 165, blago 180, Šešir d. d., denar 128, blago 148, 4 1/2% zast. l. kr. dež. bke, denar 20, blago 24, 4 1/2% kom. zad. dež. bke, denar 20, blago 24.

Zagrebska borza

Dne 12. oktobra. Sprejeto ob 12. Devize: Curih 10.82-10.90, Pariz 256.34-260.25, Praga 165.77-167.87, Newyork 55.95-56.55, London 271.72-278.72, Trst 224.42-226.82, Berlin 13.370-13.4370, De. nat. 788.60-798.56. Valute: dolar 55.2750-55.875.

Inozemske borze

Curih, 12. okt. Borza: Beograd 9.24, Pariz 23.88, London 25.10-25.75, Milan 20.78, Dunaj 73.10-73.25, Newyork 518.75, Praga 15.38. Trst, 12. okt. Beograd 44.30-44.40, Pariz 115-115.50, London 120.80, Newyork 24.90-25, Curih 481.483, Praga 73.75-74, Dunaj 350-355.

Ko so mu povedali, da je princ na vrtu, se je takoj napotil tja. Diplomatično je objel bogatega pokrovitelja ter ga prijateljsko pokaral za skrivni odhod, za dolgo odsotnost in nenapovedani povratek. Pri tem pa ni hotel opaziti, da Supramatiju njegov poset ni nič kaj po volji.

V krilatih besedah je opisal splošno žalost, ki se je lotila vseh, ko je princ tako nepričakovano odpotoval. Povedal je tudi, da je bila Pieretta vsa obupana in da je hotela celo izvršiti samomor. Nato je izjavil, da mora Supramati nagraditi svoje prijatelje za njihovo zvestobo in prirediti razkošno pojedino, če ni kot njegov »prijatelj« najbolj nevhvaležen in skop izmed vseh sedanjih prejšnjih in bodočih nabobov.

Supramati je bil sploščta nezadovoljen s ti vsiljivostjo, potem ga je pa silila vinkotova zgovornost v smeh. Odgovoriti ni mogel niti besedice, ker je bil vikont tako zgovoren, da Supra. a sploh ni prišel do besede. Vendar je pa razume da je njegovo zlato zelo potrebno temu skrahira nemu postopaču, in to ga je spravilo v dobro voljo.

Vinkotov predlog je bil sprejet. Sklenjeno bilo proslaviti nabobov povratek z veliko pojedino. oburani Pieretti naj bi pa kupil princ v tolažb. dragoceno darilo in šopek

